

Микола ТУРКОТ

завідувач кафедри нагляду за додержанням законів
при проведенні досудового розслідування
Національної академії прокуратури України,
кандидат юридичних наук, доцент
nik_turkot@ukr.net

Руслан ЛУК'ЯНЕНКО

прокурор прокуратури Черкаського району
Черкаської області,
молодший радник юстиції
lukianenko.r.v@ukr.net

УДК 343.13

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КЕРІВНИЦТВА ДОСУДОВИМ РОЗСЛІДУВАННЯМ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Відповідно до ст. 16 Конституції України [1] забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави. Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки – найважливіші функції держави, що виконуються в ім'я людини, її життя і здоров'я (ст. 17 Конституції).

Законом України від 12 червня 2012 року затверджено Загальнодержавну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013–2017 роки [2], метою якої є послідовне зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (надзвичайні ситуації), підвищення рівня безпеки населення і захищеності територій від наслідків таких ситуацій.

За даними, наведеними у Національній доповіді про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2013 році [3], протягом останніх років у нашій державі спостерігалася стійка тенденція до зменшення загальної кількості надзвичайних ситуацій (статистичні дані використані за 2013 рік, оскільки за 2014 рік така доповідь не готувалася). Проте рівень ризиків виникнення зазначених ситуацій залишається практично незмінним і досить високим для більшості регіонів України.

Масштаби та специфіка негативної дії небезпечних факторів у природній сфері традиційно визначалися природними особливостями території України, несприятливими наслідками глобальних змін клімату, недотриманням норм і правил безпечного провадження господарської діяльності. Основними чинниками фізичного походження, що призводили до виникнення надзвичайних ситуацій природного характеру, залишалися стихійні гідроме-

теорологічні явища та небезпечні геологічні процеси.

Але сьогодні до природних катаклізмів, стихійних лих за участю людського фактора додалася ще одна ситуація, пов'язана із загрозою нормальним умовам життєдіяльності людей, – запровадження відповідно до рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України», введеного в дію Указом Президента України від 14 квітня 2014 року [4], надзвичайного стану, у зв'язку з яким у східних областях України розпочато антитерористичну операцію із залученням Збройних Сил України.

Упродовж останнього року робота органів публічної влади, органів прокуратури, судів на території Донецької та Луганської областей здійснюється в умовах проведення антитерористичної операції.

З огляду на це законодавче забезпечення діяльності прокурора тісно пов'язане із положеннями Закону України «Про боротьбу з тероризмом» [5], у ст. 1 якого режим в районі проведення антитерористичної операції визначений як особливий порядок, який може вводитися в районі антитерористичної операції на час її проведення і передбачати надання суб'єктам боротьби з тероризмом визначених цим Законом спеціальних повноважень, необхідних для звільнення заручників, забезпечення безпеки і здоров'я громадян, які опинилися в районі проведення антитерористичної операції, нормального функціонування державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій.

Організація роботи прокурора у надзвичайних ситуаціях залежить від наявності цілісного об'єктивного уявлення про сутність та види надзвичайних ситуацій, специфіку їх законодавчого забезпечення, здатності спрямувати свою професійну діяльність на виконання покладених законом функцій при запровадженні режиму надзвичайної ситуації.

Згідно з чинним законодавством існують такі різновиди надзвичайних ситуацій.

Відповідно до п. 24 ч. 1 ст. 2 Кодексу цивільного захисту України [6] поняття «над-

звичайна ситуація» визначено як обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

У ст. 5 цього Кодексу закріплено такі види надзвичайних ситуацій: техногенного характеру; природного характеру; соціальні та воєнні. Крім того, відповідно до Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 року № 368 [7], залежно від обсягів заподіяних наслідків, технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації, надзвичайні ситуації бувають державного, регіонального, місцевого або об'єктового рівнів.

Поняття «надзвичайна ситуація» має ширше лексичне значення, ніж такі терміни:

– «надзвичайна екологічна ситуація» – надзвичайна ситуація, при якій на окремій місцевості сталися негативні зміни в навколишньому природному середовищі, що потребують застосування надзвичайних заходів з боку держави (ст. 1 Закону України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації») [8];

– «надзвичайний стан» – особливий правовий режим, який може тимчасово вводитися в Україні чи в окремих її місцевостях при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру не нижче загальнодержавного рівня, що призвели чи можуть призвести до людських і матеріальних втрат, створюють загрозу життю і здоров'ю громадян, або при спробі захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства, і передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому

командуванню та органам місцевого самоврядування відповідно до цього Закону повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення безпеки і здоров'я громадян, нормального функціонування національної економіки, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, захисту конституційного ладу, а також допускає тимчасове, обумовлене загрозою, обмеження у здійсненні конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень (ст. 1 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану») [9];

– «воєнний стан» – особливий правовий режим, що вводить у Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень (ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року [10]).

Зважаючи на великий обсяг понятійного матеріалу стосовно надзвичайних ситуацій, їх види і класифікацію, з огляду на функції прокуратури у цій статті розглянуто окремі питання організації роботи прокурора при здійсненні ним процесуального керівництва досудовим розслідуванням в умовах надзвичайних ситуацій, у тому числі під час проведення антитерористичної операції. Авторами враховано також режим надзвичайної ситуації в Донецькій та Луганській областях та режим підвищеної готовності для 22 областей України, міст Києва і Севастополя та Автономної Республіки Крим, встановлені відповідно до розпорядження Кабінету

Міністрів України від 26 січня 2015 року № 47-р «Про встановлення режимів підвищеної готовності та надзвичайної ситуації» [11].

Досудове розслідування як стадія кримінального провадження починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР). Особливість здійснення прокурором процесуального керівництва досудовим розслідуванням в умовах надзвичайної ситуації полягає у проведенні першочергової слідчої (розшукової) дії до внесення відомостей в ЄРДР, – огляду місця події.

Відповідно до п. 2.8 наказу Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 року № 4гн «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» [12] керівники органів прокуратури зобов'язані виїжджати на місце події за фактами катастроф, аварій, вибухів, пожеж та інших подій, унаслідок яких заподіяно значну матеріальну шкоду або сталася загибель людей, та забезпечити якісне проведення огляду, організацію невідкладних першочергових слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій.

За можливості огляд місця події проводиться слідчою групою невідкладно. Однак перед оглядом слідчому, прокурору доцільно ознайомитись із необхідною технічною чи іншою документацією. Огляд доцільно проводити за участю спеціаліста залежно від виду надзвичайної ситуації. Так, у випадку, коли мають місце смертельні наслідки, повинен брати участь судово-медичний експерт, який на місці зможе з'ясувати певні обставини події.

Після початку досудового розслідування насамперед мають бути допитані потерпілі і свідки, оскільки це допоможе спрямувати розслідування за найбільш правильною версією.

Однією з особливостей розслідування у кримінальних провадженнях вказаної категорії є призначення і проведення експертиз, часом доволі складних та довготривалих (судово-медична, криміналістична, біологічна, будівельно-технічна, пожежно-технічна, гірничотехнічна, інженерно-екологічна та ін.).

У будь-якому кримінальному провадженні, яке розслідується у зв'язку з надзвичайною ситуацією, прокурор – процесуальний керівник повинен:

- володіти методикою розслідування кримінальних проваджень в умовах надзвичайних ситуацій;
- давати вказівки слідчому та оперативним підрозділам щодо здійснення процесуальних дій винятково після попереднього аналізу та з урахуванням інформації про стан локалізації й ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. При цьому інформація, якою має володіти прокурор, повинна постійно оновлюватися.

У процесі досудового розслідування з метою найбільшої його ефективності прокурору – процесуальному керівнику рекомендується постійно взаємодіяти з фахівцями у галузі цивільного захисту, в тому числі працівниками професійної аварійно-рятувальної служби, місцевою державною адміністрацією, а також державними контролюючими органами.

Важливим для прокурора – процесуального керівника досудовим розслідуванням має бути питання щодо застосування до підозрюваних запобіжних заходів. Згідно зі ст. 177 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) [13] підставою для застосування запобіжного заходу, крім наявності обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, є також наявність ризиків.

Перш ніж ініціювати питання про застосування конкретного виду запобіжного заходу прокурор має переконатися, що він забезпечить виконання підозрюваним покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобігання ризикам, переліченим у ст. 177 КПК України.

Керуючи досудовим розслідуванням, прокурору потрібно зважати на особливості повідомлення про підозру у кримінальних провадженнях. Відповідно до ст. 278 КПК України письмове повідомлення про підозру вручається в день його складення слідчим або прокурором. Однак, якщо внаслідок ситуації, що склалася, підозрюваний відсутній за місцем проживання, слідчий або прокурор можуть вручити йому повідомлення про

підозру в інший спосіб, передбачений ст. 135 КПК України.

Під час надання доступу до матеріалів досудового розслідування (відкриття матеріалів іншій стороні) в умовах надзвичайних ситуацій прокурору необхідно керуватися вимогами ст. 290 КПК України. При цьому не має значення, ситуація якого виду та ступеня складності існувала (існує) на час закінчення досудового розслідування. Викладене вбачається зі змісту зазначеної норми, в якій, по-перше, не згадано про можливість невідкриття матеріалів іншій стороні за наявності особливих обставин, а по-друге, існує пряма вказівка законодавця (п. 12), що імперативно забороняє суду допускати іншу сторону до відомостей, які містяться в них, як доказів, якщо сторона кримінального провадження не здійснить відкриття матеріалів у порядку вказаної вище статті.

Тобто доступ до матеріалів досудового розслідування в особливих умовах прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язані надати підозрюваному, його захиснику, законному представнику, захиснику особи, щодо якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, представнику юридичної особи, стосовно якої здійснюється провадження; так само потерпілому, цивільному позивачу, його представнику та законному представнику, цивільному відповідачу, його представнику тощо.

Вивчаючи матеріали досудового розслідування, прокурор повинен надати їм оцінку не лише на предмет повноти доказів, а й з точки зору обґрунтованості прийнятого слідчим рішення про наявність складу інкримінованого злочину з огляду на ознаки малозначності діяння (ч. 2 ст. 11 КК України) [14].

Згідно з положеннями ст. 290 КПК України, визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми для складання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний повідомити підозрюваному, його захиснику, законному представнику та захиснику особи, стосовно якої передбачається за-

стосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування.

В особливих умовах виклик може здійснюватися в порядку, передбаченому ч. 2 ст. 135 КПК України: електронною поштою, по телефону, у тому числі sms-повідомленням, телеграмою, телефонограмою тощо. У виняткових випадках, коли відсутній мобільний телефонний зв'язок, але є можливість повідомити про виклик органу прокуратури, внутрішніх справ, уповноваженому оперативному підрозділу, проведення такої дії доцільно доручити саме їм. У цьому разі необхідно мати підтвердження того, що повідомлення про початок виконання вимог ст. 290 КПК України отримано. Не менш важливим є питання про місце відкриття матеріалів іншої стороні, оскільки в умовах надзвичайної ситуації може бути зруйновано (приведено у непридатний стан) будівлю відповідного органу внутрішніх справ, СБУ, військової прокуратури тощо. На нашу думку, доступ до матеріалів досудового розслідування можливо надати в приміщенні іншого державного органу в межах території, на якій вчинено кримінальне правопорушення.

Враховуючи проведення на сході нашої країни антитерористичної операції, у серпні 2014 року до КПК України внесено зміни щодо особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції. Зокрема, у ст. 615 Кодексу передбачено, що на місцевості (адміністративній території), на якій діє правовий режим воєнного, надзвичайного стану, проведення антитерористичної операції, у разі неможливості виконання у встановлені законом строки слідчим суддею повноважень, передбачених у статтях 163, 164, 234, 235, 247 та 248 цього Кодексу, а також повноважень щодо обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на строк до 30 діб до осіб, які підозрюються у вчиненні злочинів, передбачених статтями 109–114-1, 258–258-5, 260–263-1, 294, 348, 349, 377–379, 437–444 Кримінального кодексу України, ці повноваження виконує відповідний прокурор.

Таким чином, прокурору потрібно враховувати наступне.

Вимоги ст. 615 КПК України застосовуються лише на місцевості, на якій діє правовий режим: а) воєнного стану; б) надзвичайного стану; в) у районі проведення антитерористичної операції.

Як визначено у ст. 7 Закону України «Про прокуратуру», в системі прокуратури України поряд з іншими функціонують і військові прокуратури [15].

Згідно з п. 2 ст. 7 зазначеного Закону до військових прокуратур належать Головна військова прокуратура (на правах структурного підрозділу Генеральної прокуратури України), військові прокуратури регіонів (на правах регіональних), військові прокуратури гарнізонів та інші військові прокуратури (на правах місцевих), перелік яких наведено в додатку до цього Закону.

Якщо внаслідок виняткових обставин у певних адміністративно-територіальних одиницях не діють органи прокуратури України, які мають здійснювати там нагляд, за рішенням Генерального прокурора України виконання їхніх функцій може покладатися на військові прокуратури.

З метою забезпечення максимальної ефективності роботи слідчих, які проводять досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених у районі проведення антитерористичної операції, і прокурорів – процесуальних керівників досудовим розслідуванням у структурі Генеральної прокуратури України утворено Головну військову прокуратуру та введено посаду заступника Генерального прокурора України – Головного військового прокурора.

Специфіка діяльності прокурорів і слідчих військових прокуратур передбачає володіння ними спеціальними знаннями у галузях військової адміністрації, тактики та бойового застосування військ, а також методикою проведення прокурорських перевірок, виявлення та розслідування злочинів.

Завдання і повноваження прокурора з процесуального керівництва досудовим розслідуванням, підтримання державного обвинувачення, нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, та за ви-

конанням судових рішень у кримінальних провадженнях про злочини, вчинені військовослужбовцями, визначені наказом Генерального прокурора України від 29 серпня 2014 року № 12гн «Про особливості діяльності військових прокуратур» [16].

Саме військові прокурори мають здійснювати процесуальне керівництво досудовим розслідуванням військових та інших кримінальних правопорушень, вчинених військовослужбовцями військових формувань та правоохоронних органів України, а також злочинів у сфері службової діяльності, вчинених службовими особами державних органів та установ, указаних у п. 1 наказу, а також підтримувати державне обвинувачення у кримінальних провадженнях цієї категорії, а за потреби – оскаржувати судові рішення.

Спори про підслідність вирішують прокурори обласного рівня, а у разі, якщо вони не дійшли згоди, – заступник Генерального прокурора України – Головний військовий прокурор.

У випадках, коли внаслідок виняткових обставин на певних адміністративних територіях не діють територіальні органи прокуратури, які мають здійснювати там нагляд, за рішенням Генерального прокурора України на військові прокуратури може покладатися виконання їхніх функцій.

Порядок здійснення процесуального керівництва в умовах проведення антитерористичної операції визначається з огляду на саме поняття процесуального керівництва як комплекс процесуальних і організаційних заходів, що здійснюються прокурором – процесуальним керівником і спрямовані на виконання представниками сторони обвинувачення у межах їхньої компетенції завдань кримінального провадження. При цьому потрібно враховувати, що процесуальне керівництво досудовим розслідуванням у кримінальних провадженнях про злочини проти порядку проходження або несення військової служби – це законний та ефективний засіб спрямування прокурором за допомогою наданих йому процесуальних повноважень перебігу досудового розслідування на досудовому провадженні.

Здійснюючи процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, яке проводить-

ся слідчим – військовослужбовцем (наприклад, слідчим СБУ), а також окремими слідчими (розшуковими) діями, які виконуються у встановленому законом порядку оперативними підрозділами, військовий прокурор виступає у тому числі як військовий начальник стосовно зазначених військовослужбовців. Відносини підлеглості у цьому разі формуються з огляду на повноваження прокурора, передбачені у статтях 36, 37–40 КПК України, а також на підставі письмового рішення про призначення його процесуальним керівником у конкретному кримінальному провадженні; постанови про створення групи прокурорів тощо.

В умовах ведення бойових дій, під час підготовки до них або після проведення чергової бойової операції на прокурора покладається обов'язок здійснення не лише певних процесуальних, а й організаційних заходів, оскільки без їх проведення неможливо належним чином виконати дії процесуального характеру. Зокрема, йдеться про організаційні аспекти забезпечення прокурорської діяльності – надання приміщення для розміщення прокуратури (відділу), підрозділів Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, інших військових формувань, які сприяють прокурорам у виконанні завдань кримінального провадження, виділення місця для гауптвахти та багатьох інших поточних організаційних питань.

Особлива увага має приділятися криміналістичному забезпеченню діяльності військових прокуратур (відділів) у зоні проведення антитерористичної операції. Прокурори та слідчі повинні мати індивідуальну вогнепальну зброю (пістолет, автомат) і засоби захисту (каска, бронежилет), комп'ютерну та іншу оргтехніку, доступ до мережі Інтернет тощо.

Наявність у слідчого криміналістичної валізи сприятиме прискоренню здійснення огляду місця події, зменшить термін проведення окремих слідчих дій.

Однією із особливостей процесуального керівництва досудовим розслідуванням є своєчасне обрання відповідних запобіжних заходів забезпечення кримінального провадження щодо підозрюваного. В умовах проведення терористичної операції запо-

біжний захід для підозрюваного має запо- бігти спробам винної особи:

- переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду;
- знищити, сховати або спотворити будь- яку із речей чи документів, які мають іс- тотне значення для встановлення обста- вин кримінального правопорушення;
- незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинува- ченого, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні;
- перешкоджати кримінальному про- вадженню іншим чином;
- вчинити інше кримінальне правопору- шення чи продовжити кримінальне пра- вопорушення, у якому він підозрюється, обвинувачується.

Основними негативними факторами, що можуть вплинути на хід і результати до- судового розслідування, а також обрання слідчим, прокурором тактики слідчих (роз- шукових) дій у районі проведення антите- рористичної операції, є:

- оперативна обстановка, що динамічно змінюється;
- постійна передислокація військових під- розділів;
- можливість загибелі, поранення, захо- плення у полон учасників кримінально- го провадження;
- дефіцит часу, відведеного для проведен- ня слідчих (розшукових) дій;
- скорочена тривалість початкового етапу досудового розслідування;
- можливість протидії ходу розслідування з боку органів військового управління.

В умовах бойової обстановки певну особ- ливість мають підготовка і проведення окремих слідчих (розшукових) дій, зокре- ма огляду місця події. При цьому потрібно неухильно дотримуватися вимог п. 2.8 на- казу Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 року № 4гн [12] щодо виїзду керівників органів прокуратури на місце події за фактами кримінальних правопо- рушень проти основ національної безпеки, терористичних актів, бандитизму, ката- строф, аварій, вибухів, пожеж та інших подій, унаслідок яких заподіяно значну

матеріальну шкоду або сталася загибель людей, умисних убивств, вчинених за обя- жуючих обставин і в умовах неочевидності, кримінальних правопорушень, вчинених організованими групами та злочинними організаціями, службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, народними депутатами України, суддя- ми, керівниками правоохоронних органів і вчинених проти них, особливо тяжких кримінальних правопорушень, вчинених іноземцями і проти них, а також стосовно журналістів у разі перешкоджання їхній законній професійній діяльності, інших кримінальних правопорушень, які набули в суспільстві негативного резонансу.

Під час фіксації доказової інформації слідчим і прокурорам необхідно керува- тися положеннями ч. 7 ст. 223 КПК Украї- ни, згідно з якою проведення огляду може відбуватися без участі понятих у випадку безперервного відеозапису ходу проведення слідчої (розшукової) дії. Крім того, засто- сування відеозапису значною мірою змен- шить час перебування учасників слідчої групи у небезпечному районі.

Певні особливості має призначення і проведення експертиз у кримінальних про- вадженнях зазначеної категорії. Найбільш поширеними є експертизи: судово-медична трупів та живих осіб з вогнепальними ті- лесними ушкодженнями, балістична, ви- бухових пристроїв та вибухових речовин і продуктів вибуху (пострілу).

Призначаючи криміналістичні експер- тизи, слідчий і прокурор повинні вико- ристовувати Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних дослі- джень, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 року № 53/5 [17].

Реалії сьогодення вимагають негайного вирішення проблемних питань процесуаль- ного керівництва досудовим розслідуван- ням з метою забезпечення максимальної ефективності роботи слідчих, які проводять досудове розслідування кримінальних пра- вопорушень, вчинених у районі проведення антитерористичної операції.

Список використаних джерел:

1. Конституція України в редакції від 15 травня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>
2. Загальнодержавна цільова програма захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013–2017 роки: Закон України від 12 червня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://soc-in.com/zakonodavstvo/normatyvna-baza/zakony/4231-zakon-ukrayini-pro-zagalnoderzhavnu-cilovu-programu-zahistu-naselennya-i-teritorij-vid-nadzvichajnih.html>
3. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2013 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mns.gov.ua/files/prognoz/report/2013/4_3.pdf
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України»: Указ Президента України від 14 квітня 2014 року № 405/2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/405/2014>
5. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 року в редакції від 6 червня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030638.html
6. Кодекс цивільного захисту України в редакції від 11 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
7. Порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями: постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 року № 368 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-%D0%BF>
8. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13 липня 2000 року в редакції від 3 березня 2006 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1908>
9. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 року в редакції від 5 березня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>
10. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
11. Про встановлення режимів підвищеної готовності та надзвичайної ситуації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 січня 2015 року № 47-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kadrovik01.com.ua/regulations/2339/430849/>
12. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні: наказ Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 року № 4гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/>
13. Кримінальний процесуальний кодекс України в редакції від 6 червня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
14. Кримінальний кодекс України в редакції від 11 червня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
15. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року в редакції від 25 квітня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
16. Про особливості діяльності військових прокуратур: наказ Генерального прокурора України від 29 серпня 2014 року № 12гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102
17. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 року № 53/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>

Микола ТУРКОТ,
Руслан ЛУК'ЯНЕНКО

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КЕРІВНИЦТВА ДОСУДОВИМ РОЗСЛІДУВАННЯМ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

У статті розглянуто окремі питання, що стосуються організації роботи прокурора у надзвичайних ситуаціях, зокрема здійснення ним процесуального керівництва досудовим розслідуванням та його особливостей в умовах проведення антитерористичної операції.

Узагальнено понятійний матеріал стосовно надзвичайних ситуацій, їх видів, режимів, розкрито сутність цих понять, окреслено нормативно-правову базу законодавчого забезпечення діяльності прокурора в зазначених вище умовах.

Приділено увагу такій функції прокуратури, як здійснення прокурором процесуального керівництва досудовим розслідуванням, визначено його етапи та участь прокурора як процесуального керівника, в тому числі в умовах проведення антитерористичної операції.

Ключові слова: надзвичайна ситуація; правовий режим; надзвичайна екологічна ситуація; надзвичайний стан; воєнний стан; антитерористична операція; процесуальний керівник; досудове розслідування; прокуратура.

Николай ТУРКОТ,
Руслан ЛУК'ЯНЕНКО

ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССУАЛЬНОГО РУКОВОДСТВА ДОСУДЕБНЫМ СЛЕДСТВИЕМ В УСЛОВИЯХ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ И ВО ВРЕМЯ ПРОВЕДЕНИЯ АНТИТЕРОРИСТИЧЕСКОЙ ОПЕРАЦИИ

В статье рассмотрены отдельные вопросы, касающиеся организации работы прокурора в чрезвычайных ситуациях, в частности осуществления им процессуального руководства досудебным расследованием и его особенностей в условиях проведения антитеррористических операций.

Обобщен понятийный материал относительно чрезвычайных ситуаций, их видов, режимов, раскрыта суть этих понятий, обозначена нормативно-правовая база законодательного обеспечения деятельности прокурора в указанных условиях.

Уделено внимание такой функции прокуратуры, как осуществление прокурором процессуального руководства досудебным следствием, определены его этапы, а также участие прокурора в качестве процессуального руководителя, в том числе в условиях проведения антитеррористической операции.

Ключевые слова: чрезвычайная ситуация; правовой режим; чрезвычайная экологическая ситуация; чрезвычайное положение; военное положение; антитеррористическая операция; процессуальный руководитель; досудебное следствие; прокуратура.

Mikola TURKOT,
Ruslan LUKYANENKO

**PECULIARITIES OF PROCEDURAL MANAGEMENT
OF PRE-TRIAL INVESTIGATION IN EMERGENCIES
AND DURING THE ANTI-TERRORIST OPERATION**

The article discusses questions concerning the organization of the public prosecutor's activity in the case of emergencies. It presents conceptual material concerning emergency situations, their types, modes, reveals the essence of these concepts, legal base of legislative support of activities of the prosecutor in mentioned conditions. It gives the examples of emergencies that have occurred or incorporated in the territory of our state.

The article partially discloses function of public prosecution in the representing the interests of citizens or the State in court in cases determined by law, in the maintenance of public prosecution in the trial, as well as in criminal cases of war crimes.

Keywords: emergency situation; the legal regime; an environmental emergency; a state of emergency; martial law; anti-terrorist operation; the court; the prosecution; maintenance of public prosecution in court.

